

Barraca de vinya

El Pont de Vilomara i Rocafort

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Ca n'Arbocet antic - Can Serra
Alçada: 453

Coordenades:

Latitud: 41.71091
Longitud: 1.92932
UTM Est (X): 410928
UTM Nord (Y): 4618233

Classificació

Número de fitxa: 08182 - 85
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Contemporani Popular
Segle: XIX
Estat de conservació: Dolent
Notes de conservació: Un cop la coberta de l'aixopluc ensorrada, els murs s'aniran malmetent i acabaran provocant l'enderroc de la resta de la construcció. És una conjunt imponent, de grans dimensions que caldria refer.

Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Sense ús
Titularitat: Privada
Titular: 08181A0060000500000B
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló Bolart i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: ds., 23/07/2016 - 02:00

Descripció

Barraca de pedra seca de doble us, ubicada en unes feixes de conreu de cereals, on s'hi han plantat oliveres, del capdavall de dos turons que conflueixen: la Costa del Penjat i la Bassa dels Tres Colls. S'hi accedeix fàcilment a través d'un estret corriol que surt de darrera l'era de Ca n'Arbocet. Està immediatament per sota de les ruïnes de Ca n'Arbocet antic.

És una construcció de planta doble, aprofitant la totalitat del marge per la part posterior, i composta per dues estances separades (amb una obertura a mena d'espitllera que permet entrar la llum a l'aixopluc), formant un únic cos. Té una planta rectangular mixta; a l'esquerra, una estança per aixoplugar l'animal o el bestiar de càrrega, orientada al sud-oest; i a la dreta l'estança pel pagès o vinyataire, orientada al sud-est. L'aixopluc té una estructura troncocònica, amb la coberta plana feta a partir d'una filada de lloses ensorrada. Mesura 2,80 metres de fondària per 1,95 metres d'alçada i una obertura d'1,30 per permetre l'accés de l'animal. El gruix dels murs és de 0,60 cm. L'enderroc ha colgat la menjadora.

La barraca pel pagès aprofita el mateix mur de construcció i va arrodonint-se per aconseguir una planta circular. Mesura d' 2,60 metres de diàmetre interior amb una altura de 2,55 metres. La coberta és de lloses per aproximació de filades. El cobriment de terra de la coberta es manté força bé. Conserva una bona part del voladís. El gruix dels murs és de 60 cm. El brancal esquerre és recte, i reforçat per l'interior (donant una amplada total d'1,05 metres) i el dret lleugerament inclinat. Estan construïts amb blocs de pedra ben escairada, respectant aproximadament les mateixes mides, amb una sola llinda. Per sobre d'aquesta, hi ha un arc de descàrrega. La porta mesura 1,25 metres d'alçada per una amplada de 0,80 metres. Té una obertura per deixar entrar la llum orientada al sud-oest.

Les barraques amb coberta de filada de lloses, presenten totes les característiques de la falsa volta, però amb una base oval o allargada, cosa que obliga a fer un tancament superior amb diverses lloses o peces, sovint de grans dimensions. És un dels tipus constructius més antics.

Observacions:

Barraca inventariada per l'Observatori del Paisatge de Catalunya dins el projecte Wikipedra amb el codi 9624.

Història

La tècnica de la pedra seca es caracteritza per l'ús de la pedra sense treballar i sense cap material d'unió. Les irregularitats de les lloses es corregeixen amb pedruscall. La pedra només es treballa quan ha de tenir una tasca específica, com llindes o escaires. Al Pont de Vilomara i Rocafort aquesta tècnica s'utilitza en les barraques de vinya. Es tracta d'una tècnica amb uns orígens molt remots però que la seva expansió es vincula amb el creixement de la viticultura durant la segona meitat del segle XIX (SOLER i PERARNAU:1985). No hi ha testimonis, ni documentació que puguin aportar una cronologia més antiga. Els condicionants que afavoreixen l'aparició de les barraques són: un increment de l'àrea cultivable que provoca la construcció de parets de pedra seca per formar feixes; una atenció més continuada que reclama el conreu de la vinya, creant la necessitat d'aixopluc i magatzem d'eines del pagès que restarà més temps lligat al camp; i, finalment, la presència al Bages, d'un estrat rocós molt pròxim a la superfície.

La situació geogràfica d'aquestes barraques ve condicionada per la necessitat d'aprofitament de l'espai conreat. Podem trobar, per tant, barraques construïdes entre dues feixes de diferent nivell, sempre i quan siguin del mateix propietari. També podem trobar barraques enmig del camp, però es deu al mateix condicionant, ja que segurament es tracta d'una franja del camp rocosa o de difícil utilització pel conreu. Finalment, també podem trobar les barraques en un racó del camp, on s'amuntegaven les pedres extretes de llaurar, o fora del camp semi excavades en un marge. Segons la tipologia de la seva construcció, poden ser de planta circular o quadrangular i poden ser construccions isolades o estar adossades en un marge o altra construcció. La volta de les de planta circular es fa per aproximació de fileres. En canvi, les de planta quadrangular poden tenir la volta per aproximació de fileres o en base a un sistema piramidal. Pel que fa al

tema dels constructors, es pot parlar de tres teories: l'existència de quadrilles de "barracaires" itinerants, els "sardans", o el propi pagès. L'existència del sardans s'ha recollit en el treball de Soler i Perarnau (1985) gràcies a un informant que situa aquests personatges a finals del segle XIX. Es tracta d'homes procedents de la Cerdanya, segurament la part alta de la Cerdanya, que oferien els seus serveis per a la construccions de pedra seca, com activitat complementària en èpoques climatològicament adverses en el seu lloc de residència.

Bibliografia

RIPOLL, Ramon, coord. (2010). La pedra seca. Evolució, arquitectura i restauració. Col·lecció Arquitectura tradicional, vol. 3. Edicions Brau. Figueres.

SOLER i BONET, Josep M. i PERARNAU i LLORENS, Jaume (1985). "Les barraques de vinya al terme municipal d'Artés (Pla de Bages)"; dins Dovella, núm. 17. Manresa, pàgs. 37-43.

SOLER i BONET, Josep M.(1987). "Barraques i tines, construccions per a la vinya"; dins Dovella, núm. 24. Manresa.

SOLER i BONET, Josep M.(1988). "La tècnica de la pedra seca. La construcció popular"; dins Dovella, núm. 29. Manresa, pàgs. 47-52.

SOLER i BONET, Josep Maria (2000). "La construcció en pedra seca, arquitectura, patrimoni i tradició"; dins Dovella, núm. 70. Manresa, pàgs. 9-11.

Enllaços d'interès:

<http://wikipedra.catpaisatge.net/>

